

Vi er et lite land med et stort hjerte

Taler
Jonas Gahr Støre

Dato
18 mars 2022

Sted
Stortinget

Omstendigheter
Statsministerens redegjørelse om krigen i Ukraina

1 President,

Det er nå tre uker siden Russland invaderte Ukraina. Daglig ser vi sannheten i Nordahl Griegs ord: «Krig er forakt for liv».

5

Mange er drept og såret.

Sykehus, skoler og boligblokker er bombet til ruiner.

10 Tre millioner er drevet på flukt i den største flyktningkrisen i Europa siden andre verdenskrig.

De fleste ukrainere på flukt har tatt seg over til Polen, men nabolandene Ungarn, Slovakia, Romania og Moldova har også tatt imot mange flyktninger.

15

Gjennom denne krisen har jeg hatt nær kontakt med Ukrainas naboland og andre av våre europeiske partnere.

20

Den polske statsministeren har besøkt Norge og jeg takket ham varmt for måten Polen, det polske folk - og de andre nabolandene - har tatt imot flyktningene på. En enorm oppgave løst på en beundringsverdig måte.

Regjeringen har fra krigens begynnelse gjort det klart at Norge skal ta ansvar og stille opp.

25

To milliarder kroner til humanitær hjelp er et betydelig bidrag og de pengene kommer godt med.

30 Justis- og beredskapsministeren deltar aktivt i EUs arbeid med felles løsninger for å håndtere flyktninger i Europa.

Og vi har gjort det klart at vi vil ta vår del av ansvaret sammen med andre land og hjelpe Ukrainas naboland når de ber om hjelp.

35

Derfor har regjeringen, president - etter anmodning om bistand fra Moldova - besluttet å hente 2 500 flyktninger fra det landet.

40

Situasjonen i Moldova er prekær, og landet er på bristepunktet for hva de klarer å håndtere av flyktninger.

Ved å hente 2 500 personer legger Norge seg på samme nivå som store land som Tyskland og Frankrike.

45

Som en del av prosedyrene i EUs solidaritetsmekanisme vil FNs høykommissær for flyktninger bistå med å identifisere flyktninger for overføring. Det er viktig at slik overføring skjer på en kontrollert og trygg måte for mennesker i en sårbar situasjon.

50

Regjeringen har også meldt inn at vi kan evakuere inntil 550 ukrainere med behov for sykehusbehandling, sammen med deres pårørende.

Dette vil skje gjennom EUs ordning for sivil beredskap. I første omgang vil vi ta 100 pasienter.

55

Med pårørende, samlet sett, vil om lag 2750 personer kunne komme til Norge på denne måten.

60

Dette er, president, et felleseuropeisk initiativ for å avlaste helsesystemene i Ukraina og nabolandene. Og jeg skriver det også inn i et bredt europeisk initiativ for å samarbeide om helse, som vi har erfaringer med fra pandemitiden og som også nå blir utvidet videre.

65

Gjennom vårt bidrag viderefører vi en lang norsk - og europeisk - tradisjon om å hjelpe de mest sårbare.

La meg berømme de som jobber i helsetjenesten vår. De fantastiske ansatte på alle nivåene i sykehus som etter tøffe tak under pandemien, nok en gang melder seg til tjeneste, melder inn kapasitet og vil bidra.

Det er solidaritet i praksis med de som trenger det aller mest.

President, vi ser privatpersoner som reiser med busser ned til nærområdene for å hente flyktninger fra Ukraina.

Jeg forstår engasjementet og deler viljen til å hjelpe et tappert folk på flukt.

Jeg understreker likevel: Vi ønsker at mottak av flyktninger til Norge skjer i ordnede former, i tett kontakt med FN, humanitære organisasjoner og myndighetene i Ukrainas naboland og på en måte som sikrer kontroll over hvem som kommer inn i Norge. Og trygghet for de som blir transportert.

President,

Vi vet ikke hvor lenge krigen i Ukraina vil vare eller hvor mange flyktninger som vil komme til Norge.

Vi vet heller ikke hvor lenge de blir i Norge og hvor mange som vil ønske å reise tilbake.

Med det vi vet er at uansett vil dette sette oss på en historisk prøve.

Beregningsgruppa for utlendingsforvaltningen anslår at det kan komme 35 000 asylsøkere til Norge i 2022, hvorav 30 000 fra Ukraina.

Normalt bosetter vi rundt 5000 flyktninger i Norge i året.

Nå er altså anslaget, i mars, at vi kan få 7-8 ganger flere flyktninger på ett år.

Dette er bare anslag, og tallene kan teoretiske sett bli lavere, men de kan også, president, bli høyere.

Jeg tror alle i denne salen vet at nordmenn, norske lokalsamfunn, norske nabolag, idrettslag, vil stille opp for ukrainerne.

Men jeg vil også si i dag at vi skal være ærlige: så mange flyktninger på så kort tid, vil utfordre oss.

110

Å registrere så mange, bosette så mange, integrere så mange, få så mange barn inn i skolen, så mange voksne inn i arbeidslivet - la oss være ærlige, det blir krevende. Men om det skjer så skal vi klare det.

115 President,

Regjeringen er i full gang med å utarbeide planer for hva som kan komme.

120

Vi jobber med tiltak og tilpasninger for å håndtere de utfordringene vi allerede nå ser komme med anslaget på 35 000.

Vi jobber også med beredskapstiltak for å kunne håndtere en ekstraordinær situasjon med opp mot 100 000 flyktninger.

125

Det er ikke sannsynlig, men vi må ha planer og beredskap fordi det kan skje.

Da vil vi se innkvarteringer i lagerbygg, haller, teltleire. Måter vi normalt ikke gjør dette på. Men som vil handle om å sikre trygghet i en utsatt situasjon, på en måte vi skal stå sammen om.

130

Det vil oppleves som uoversiktlig og dramatisk - som noe vi aldri før har opplevd i Norge. Derfor vurderer regjeringen tiltak for å kunne håndtere alle deler av et slikt scenario.

135 President,

Det mest sannsynlige er likevel ikke et så stort antall ankomster.

140

Ved ankomster opp mot 35 000 flyktninger er utgangspunktet vårt at vi allerede har gode, etablerte ordninger for mottak og bosetting av flyktninger.

Likevel må vi gjøre tilpasninger. Det gjelder ved ankomst, i mottak og i forbindelse med bosetting.

I den første fasen - ankomstfasen - er det avgjørende at de som kommer hit registrer seg.

150 Det er viktig for flyktningen selv, for å få tildelt et ID-nummer og dermed kunne få tilgang til offentlige tjenester.

Det er viktig så kommunene får integreringstilskudd når ukrainerne etter hvert blir bosatt, men også for samfunnets sikkerhet, så vi har oversikt hvem som oppholder seg i landet.

155

Det må vi ha også i denne situasjonen.

Regjeringen har derfor økt registreringskapasiteten.

160 Dette gir bedre oversikt over hvem som er i landet, og vi antar at det nå oppholder seg mange ukrainere i Norge som er uregistrert. Som har reist inn, bor med familie, som har pass, og kan oppholde seg på vanlig grunnlag i Norge.

165 Nå er det mulig å registre seg i åtte av landets tolv politidistrikter, ikke bare ved Nasjonalt Ankomstsenter på Råde.

Det er opprettet lokale tilbud om registrering i Agder, Sørvest, Vest, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

170 Politidistriktene på Østlandet vil fortsatt benytte Nasjonalt Ankomstsenter på Råde.

For det andre, president, så oppskalerer vi mottakskapasiteten. Det er det mest akutte nå.

175

Utlendingsdirektoratet inngår fortløpende avtaler om akuttinnkvarteringsplasser, og kartlegger markedet for ytterligere mottaksplasser.

180 På den måten vil vi kunne skaffe til veie et stort antall mottaksplasser raskt og mest mulig ubyråkratisk. Samtidig er det krevende å planlegge med så stor usikkerhet rundt ankomsttallene.

185 Det er viktig at mottakene fungerer effektivt og at flyktninger raskt kommer videre slik at mottakene ikke blir en flaskehals.

La oss sette det i perspektiv, president. I 2021 var gjennomsnittlig ventetid fra oppholdstillatelse til faktisk bosetting 4,2 måneder. Under flyktningkrisen i
190 2016 - da det kom 12 000 flyktninger fra mottak - var den på 5 måneder. Presidenten vet noe om hva slik tid betyr for de mest berørte.

Vi må gjøre det vi kan for å redusere tiden på mottak når vi nå tar høyde for 35 000 flyktninger.

195 Regjeringens beslutning om å iverksette midlertidig kollektiv beskyttelse bidrar ved å sikre betydelig raskere saksbehandling.

Regjeringen har besluttet å utvide ordningen med alternativ mottaksplass.

200 Det sikrer at flyktninger fra Ukraina som bor hjemme hos familiemedlemmer eller andre i kommunen, kan fortsette å bo der i stedet for på mottak.

Jeg understreker at det er viktig at kommunene følger opp flyktningene selv om
205 de bor privat i mottaksfasen.

Uansett om flyktninger bor i mottak eller i private hjem, så er det viktig med god kartlegging av flyktningers kompetanse og behov.

210 Det gjør veien inn til kommunen, til arbeidslivet kortere og er viktig for bosettingskommunen som skal tilpasse tjenestetilbudet. Derfor er kartlegging av kompetansen til de som kommer, hva de kan og ønsker å bidra med, viktig.

Likevel krever ordinær kartlegging av så mange flyktninger på så kort tid, tilpasninger. Regjeringen jobber med å gjøre kartleggingsprosessen raskere og
215 enklere. Men her må vi vente at det kan også oppstå forsinkelser hvis det blir veldig mange på et sted.

President,

220 Det aller viktigste for at vi skal lykkes, er bosettingen, tredje trinn, i kommunene.

225 Landet rundt ønsker kommuner å ta imot ukrainske flyktninger. Meldingene kommer inn fra nord og sør, øst og vest.

Kommunene har så langt meldt at de i første omgang kan bosette 22 000. Det er et godt utgangspunkt.

230

Det er rekordmange flyktninger på så kort tid. Jeg vil berømme kommunene for å ha gitt et så godt svar så raskt.

235

I går ba vi kommunene om å forberede seg på å bosette 35 000 flyktninger, inkludert 400 enslige mindreårige.

Kommuner som bosetter flyktninger vil motta særskilte tilskudd fra staten. Det viktigste her er integreringstilskuddet.

240

Den nye integreringsloven fra 2021 er mer fleksibel enn tidligere regelverk slik at flyktninger kan komme seg raskere i jobb og utdanning.

Det er bra.

245

Introduksjonsprogrammet kan vare fra tre måneder til tre år, avhengig av behov.

250

De som raskt kan komme i jobb, og vil det, skal kunne gjøre det og vi vurderer endringer som gjør loven enda mer fleksibel på dette punktet. Ikke noe er viktigere enn å komme i aktivitet raskt.

Vi må sørge for at de som skal ut i jobb ikke blir utnyttet. Vi skal ta vare på den norske arbeidslivsmodellen.

255

Vi skal - også gjennom denne krisen - ha tett kontakt med arbeidslivets parter. Sentralt og lokalt.

Vårt utgangspunkt er at mange av de ukrainske flyktningene raskt vil kunne ta del i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig.

260

President,

265 Blir ankomstene høye, så vil vi alle raskt merke det i livene våre, vi som bor i landet.

Flyktningene trenger bolig. Skal i jobb. Begynne i barnehage, gå på skole, spille fotball.

270 Ukrainere, med ulik grad av språkkunnskap, blir våre arbeidskollegaer, naboer, klassekamerater, de vi handler med på butikken, de vi møter på transport.

Nye klassekamerater som ikke kan norsk. Som trenger nye venner. Som har flyktet fra hjemmene sine - kanskje uten pappa som ble igjen.

275 Det vil bli krevende å skaffe nok barnehageplasser og skoleplasser.

Kommunene vil i utgangspunktet ikke ha nok tolker og språklærere når så mange ukrainere kommer. Helsevesenet og eldrehjemmene vil bli belastet.

280 Men vi skal gjøre alt vi kan, som samfunn og som enkeltmennesker, for å stille opp for de som kommer.

Mange i Norge har begynt allerede.

285 Lærere bruker klassens time til å snakke om Ukraina og hjemlandet til de som har flyktet.

290 Universiteter og høyskoler, som Oslo MET her i Oslo, har snudd seg rundt og er i gang med ukrainsk språkopplæring og å styrke tolketjenesten.

Barn selger lodd til inntekt for Ukraina, det er innsamlingsaksjoner og støttekonserter.

295 Og idrett og lek er et universelt språk som alle barn snakker flytende, og en fantastisk integreringsarena.

Forrige uke inviterte Vålerenga fotball ukrainske flyktninger til trening, og ønsket dem velkommen inn i sin fotballfamilie.

300

Så, ja, det blir krevende, president.

Men vi er et lite land med et stort hjerte.

305

Det skal vi vise nå.

President, så til et annet tema som vi må ta på alvor i denne situasjonen.

310 Også på andre områder enn migrasjon krever den russiske invasjonen av Ukraina strakstiltak.

Regjeringen varsler i dag at den vil be Stortinget om en ekstraordinær bevilgning på 3,5 milliarder kroner for å styrke Forsvaret og sivil beredskap i inneværende år.

315

Dette er nødvendige tiltak fordi vi står overfor et mer uforutsigbart og aggressivt russisk regime. Vårt naboland.

320 Russland bruker omfattende militær makt mot sivile og sivil infrastruktur.

Regimet viser få tegn til å følge diplomatiske spor.

President Putin bruker truende retorikk overfor NATO og vestlige land, også overfor sine egne innbyggere som ikke følger hans spor, og han har hevet beredskapen på sine kjernevåpenstyrker.

325

Det bidrar til mer usikkerhet i en allerede spent situasjon.

330 Vi ser også et russisk regime som vil svekkes mer og mer jo lenger krigen pågår. Russland lider store militære tap og kan bli mer uforutsigbart og ustabilt.

Økonomien er i fritt fall som følge av sanksjoner. På kort sikt, kan dette gjøre viljen til å ta risiko større.

335

President,

Dette får konsekvenser både for norsk og alliert sikkerhet.

Flere allierte, særlig i Øst-Europa, frykter at konflikten kan spre seg til dem. Dette er en bekymring som er forståelig og som vi tar på alvor.

345 Samtidig er det nå ingen ting som tyder på at Russland ønsker å involvere NATO i denne konflikten. Russland har allerede lidd store tap og bundet opp store deler av sine militære styrker i Ukraina.

Derimot er risikoen for at Russland benytter ikke-militære virkemidler under terskelen for væpnet militær konflikt høy - også mot Norge. Vi må særlig 350 forvente digitale angrep og etterretnings- og påvirkningsaktivitet. Dette har vi snakket om i flere år. Dette har etterretningstjenestene varslet i åpne orienteringer. Nå må vi ta det på alvor.

President,

355 Russland har sine kjernefysiske ubåter på Kola-halvøya, nær den norske grensen. I en tilspisset situasjon som vi er i nå, opplever Russland et behov for å beskytte disse styrkene.

360 Det er en tilnærming vi er kjent med og har sett ved tidligere anledninger med økt spenning. Norge kan lese bildet i nord, det har vi lang erfaring med.

Dette er ikke rettet direkte mot Norge, men det øker spenningen i våre nærområder hvor våre NATO-allierte forventer at vi følger godt med.

365 President, Norge er NATOs øyne og ører i nord. Det betyr at vi vil og må og skal være i stand til å følge den russiske aktiviteten enda tettere. Vårt utgangspunkt for det er godt. Vi kjenner nordområdene og har lang erfaring med operasjoner i nærheten av Russland i nord.

370 Den ekstraordinære bevilgningen vi nå ber om til Forsvaret har blant annet som mål å styrke vår tilstedeværelse i nordområdene.

Vi skal seile mer med alle marinens fartøyer, og vi skal styrke vår evne til 375 overvåkning og situasjonsforståelse i nord.

Vi skal også styrke politiets evne til å oppdage og motvirke etterretningstrusselen, særlig i de nordlige delene av landet vårt.

380

President,

Den russiske invasjonen av Ukraina understreker også hvor viktig NATO-medlemskapet er for norsk sikkerhet.

385

Vi har i disse ukene hatt løpende kontakt med våre NATO-allierte og NATOs institusjoner. På torsdag samles NATO til toppmøte for å diskutere krigen og alliansens respons.

390

Regjeringen foreslår økte bevilgninger til å ta imot allierte styrker og alliert forsterkning i Norge, en viktig del av det norske forsvarskonseptet.

Vi forventer også økte krav om å stille relevante kapasiteter til disposisjon for alliansen.

395

Norge skal fortsette å være en troverdig alliert som bidrar substansielt til alliansens kollektive forsvar og til våre alliertes sikkerhet.

400

Dette skal vi gjøre ved å ta større ansvar for sikkerheten i Norge og i norske nærområder. Det er det viktigste.

Vi skal også forsterke den internasjonale innsatsen i NATOs styrker i Øst-Europa og i NATOs innsatsstyrker generelt. NATO er en forsvarsallianse. NATO truer ingen.

405

Vi legger opp til økt aktivitet i Sjøforsvaret, Hæren og Heimevernet.

I tillegg skal vi øke beredskapen og utholdenheten til Forsvaret ved innkjøp av materiell, ammunisjon og reservedeler. Det er helt nødvendig.

410

Vi vil også styrke forsvarssamarbeidet med våre nordiske naboer Sverige og Finland i møte med de felles utfordringene som vi nå står overfor i nord. Dette samarbeidet har utviklet seg positivt de siste 15 årene. Nå ønsker vi å styrke det ytterligere.

415

President. Migrasjon, forsvar, og til mitt tredje punkt.

Vi vil også styrke vår sivile beredskap og samfunnssikkerhet.

420

Vi vil foreslå for Stortinget en ekstrabevilgning til dette på 500 millioner kroner i 2022.

Vi må særlig anta at antallet digitale angrep både mot offentlige og private aktører vil kunne øke i tiden fremover.

425

Vi styrker derfor vår evne til å forebygge, avverge og håndtere digitale angrep.

Kompetansen til å oppdage og håndtere uønskede hendelser både i kommunene og i privat sektor må bli bedre. Her har, igjen, alle ansvar. Fra sin egen PC på sin egen arbeidspult, via bedriftenes beredskapsrutiner, og som vi også har erfart i dette hus, angrepene kan komme mot offentlig sektor på mange ulike måter.

430

Kompetansen må bli bedre og vi vil komme tilbake til Stortinget med en melding om digital sikkerhet i løpet av høsten 2022.

435

President,

Brannen i et ukrainsk kjernekraftverk etter et russisk angrep for to uker siden førte heldigvis ikke til utslipp av radioaktivt materiale.

440

Det er ikke registrert forhøyede strålenivåer i området i etterkant av brannen eller fra andre områder med kjernekraftverk i Ukraina.

Men krigføring i nærheten av atomkraftverk øker risikoen for uhell og ulykker.

445

Dersom det skulle skje et utslipp av radioaktivt stoff i Ukraina, vil konsekvensene for Norge være begrenset på grunn av avstanden mellom landene.

450

Men vi har god atomberedskap og gode planer om noe skulle skje.

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet overvåker situasjonen fortløpende.

De har tilgang til målestasjoner i sanntid i Ukraina for å kunne følge utviklingen.

455

460 Hendelsen viser at det er nødvendig å kunne varsle hele befolkningen raskt i en ekstraordinær situasjon.

Vi har derfor bevilget midler til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap som ser på en løsning for effektiv mobilvarsling til hele folket.

465 President,

Krigen i Ukraina vil ha varige konsekvenser for den sikkerhetspolitiske situasjonen på vårt kontinent. Det må vi trekke konklusjoner av på flere måter.

470 Utenriksdepartementet har gjennom omdisponeringer midlertidig styrket bemanningen på flere norske utenriksstasjoner Øst i Europa.

På sikt vil det også være behov for et styrket norsk diplomatisk nærvær i sentrale europeiske hovedsteder.

475

Vi har hatt gode tiår bak oss. Sentrale norske sikkerhets- og utenrikspolitiske interesser, og vårt eget nærområde, har i liten grad vært utfordret. Det er nå endret.

480 Vi vil foreta en gjennomgang av utenriktjenesten for å ruste oss diplomatisk i møte med en ny tid i Europa.

President,

485 Sanksjoner er mest effektive når mange land innfører de samme tiltakene.

Det gir tiltakene legitimitet, styrker gjennomslagskraften og underbygger samholdet i det internasjonale samfunnet.

490 Vi har fortløpende gitt tilslutning gjennom våre beslutninger om å støtte EUs vedtatte sanksjoner.

Det er et naturlig valg å stå sammen med europeiske og nordiske land som også er en del av EØS-avtalen. Sanksjonene som i dag skal behandles i statsråd, er de
495 mest omfattende tiltakene noensinne på europeisk jord.

Samtidig gjør regjeringen egne vurderinger om eventuelle tilpasninger til norske forhold. Det er vårt ansvar.

500

Europeiske luftrom er sperret for russiske fly. Dette gjelder også norsk luftrom. På Svalbard er det en betydelig russisk bosetting og næringsliv. Vi har derfor muliggjort helikopterflyginger i forbindelse med gruvevirksomheten til Trust Arktikugol.

505

EU har ikke innført sanksjoner som forbyr russiske fartøys anløp til havner, men vurderer dette fortløpende.

510

Vårt samarbeid med russiske myndigheter er på et minimum, men samarbeidet om søk og redning, samt fiskeriforvaltning i nord består. Dette må vi ha med oss i de vurderingene vi gjør om sanksjoner på havneanløp.

515

Etter angrepet på Ukraina har mediekanalene Russia Today og Sputnik blitt brukt av Putin-regimet til å spre propaganda om krigen.

I EUs sanksjonspakke ligger en beslutning om å blokkere Russia Today og Sputnik fra å overføre via TV og internett i EUs medlemsland.

520

Regjeringen mener det skal svært gode grunner til for å innskrenke ytringsfriheten.

525

Desinformasjon bør så langt som mulig møtes med kildekritikk, ikke sensur. En blokkering kan også i neste omgang bli utnyttet av Putin-regimet og andre for å legitimere deres sensur overfor medier fra den andre siden.

Vi foretar derfor grundige egne vurderinger av dilemmaene i denne saken, før vi konkluderer.

530

President,

Gjennomføring av sanksjoner i Norge vil ha begrenset betydning for norsk økonomi. Vår handel med Russland er liten.

I Øst-Finnmark er imidlertid en betydelig del av næringslivet avhengig av handel

med russiske motparter.

540 Regjeringen vil derfor fremme forslag om å utvide låneordninger, bevilge 50 millioner kroner fordelt via fylkeskommunen, og vi ønsker å etablere en støtteordning til virksomhetene som nå rammes hardt av Russlands krigføring og av sanksjonene.

545 Regjeringen vil komme tilbake til øvrige temaer knyttet til Ukraina-krisens konsekvenser for norsk økonomi i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Avslutningsvis, president,

550 Stortinget har lang tradisjon for å finne sammen om viktige, langsiktige valg i forsvars- og sikkerhetspolitikken.

Jeg forstår Stortinget slik at et bredt flertall ser behovet for å styrke Forsvaret og vår tilknytning til NATO og øke motstandsdyktigheten vår mot digitale angrep.

555 Jeg opplever også at det er sterk støtte i denne sal om å stille opp for Ukraina og ukrainske flyktninger. De som kommer fra krig, splittet land, frykt for en slik splittelse, skal komme til et land der vi som har politisk ansvar står sammen om å ønske dem velkommen.

560 Det samme gjelder beslutningen om å slutte oss til EUs sanksjoner mot Russland. Jeg opplever at det er bred støtte til det i Stortinget.

Det er en stor styrke for landet vårt; at vi står sammen i krisetid.

565 Regjeringen legger derfor stor vekt på å holde Stortinget godt informert og involvert. Vi vil bidra til at vi finner løsninger som har et bredt flertall bak seg i denne sal.

570 Så vil regjeringen i starten av april fremme en tilleggsproposisjon i tråd med forslagene i denne redegjørelsen.

575 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/vi-er-et-lite-land-med-et-stort-hjerte>

580

585

590

595

600

605

610